

1 Innledning

Sjømatnæringen genererer verdiskaping og sysselsetting, direkte og indirekte, som er helt avgjørende for bosetting, sysselsetting og framtidig næringsutvikling i Nordland. Næringen omsetter og eksporterer for betydelige verdier og kjøper varer og tjenester fra produsenter og tjenesteytere nasjonalt og internasjonalt.

Sjømatnæringen er en suksesshistorie i norsk og internasjonal matindustri. Fra å være avhengig av statlige subsidier fram til 90 tallet, har næringen blitt en lønnsom bransje som generer høy verdiskaping og store eksportverdier. På veien har næringen gått gjennom både vekst- og restruktureringsfaser. Dette gjelder både for laksenæringen og tradisjonell fiskerinæring.

Mange selskaper driver i flere kommuner og i flere fylker. Det skyldes oppkjøp av mindre selskaper, nye krav til lokalisering, mer effektiv driftsstruktur, moderne transport og infrastrukturløsninger. Dette er langsiktige utviklingstrekk som innebærer at også at sysselsetting og næringens positive ringvirkninger forskyves og konsentreres til færre lokalsamfunn.

Nordland er landets største fiskeri- og oppdrettsfylke. Strukturen består av både store nasjonale aktører og mindre selskap med lokalt eierskap. Vi forventer å finne interessant ny kunnskap om næringsdynamikk og ringvirkninger.

2.2 Anskaffelsens formål

For å oppnå høy kvalitet i de næringspolitiske debatter, er det helt avgjørende at det etableres et solid og oppdatert faktagrunnlag som diskusjon og analyse kan bygge på, bl.a. ved utforming av politiske rammebetingelser og strategier. Dette faktagrunnlaget er mangelfullt i dag.

Prosjektet har derfor som mål å medvirke til å styrke faktagrunnlaget. Dette gjøres ved å synliggjøre ringvirkningene og varestrømmene i fiskeri- og havbruksnæringen i form av salg, sysselsetting og innkjøp; lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt fordelt på de enkelte bransjer.

Anskaffelsen skal framskaffe datagrunnlag som kan synliggjøre sjømatnæringens størrelse i Nordland målt ved noen sentrale parametere så som omsetning, verdiskaping, salg (eksport og nasjonalt), samt sysselsetting. Anskaffelsen skal dessuten kartlegge størrelsen av innkjøp og hvor innkjøp gjøres.

2.3 Kontraktperiode

Avtalen for kjøp av tjenester skal gjelde fra det tidspunkt oppdragstaker påbegynner arbeidet til ferdigstilling av tjenesten med datainnsamling, oversendelse av rådata til analyse og levert slutføring av rapport for oppdraget. Leveransen skal foreligge innen ett år etter kontraktinngåelse.

2.5 Milepælsplan

Oppdragstager fastsetter milepælsplan med rapporteringspunkter hver andre måned.

2.6 Beskrivelse av oppdraget

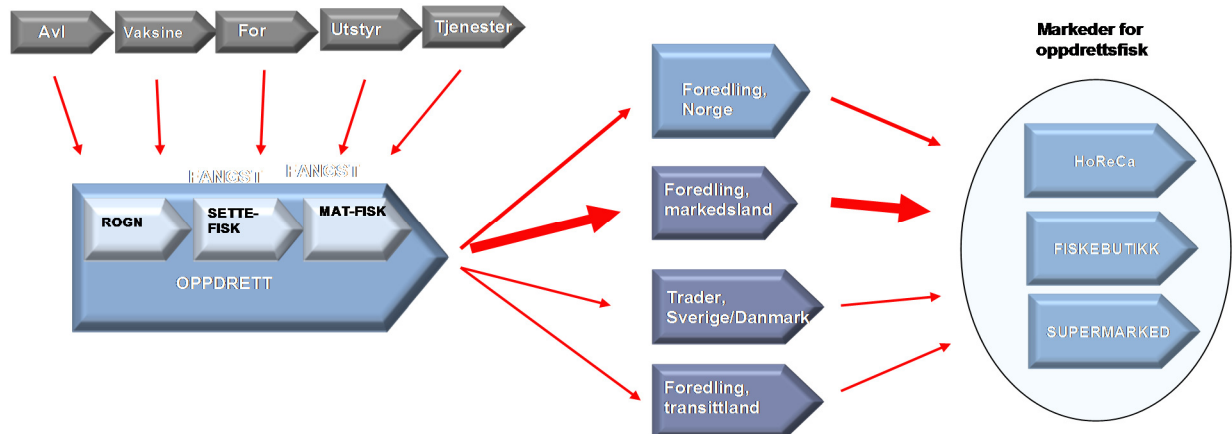
Analysen vil bygge på kvalitative og deskriptive data. Det vil være nødvendig å gjennomføre intervjuer med sentrale aktører, både produsenter, utstyrsleverandører, nærings- og interesseorganisasjoner.

Innhenting av data fra det enkelte selskap bør søkes automatisert slik at det er mulig å gjennomføre tilsvarende analyser årlig eller hvert annet år. Det bør være et mål å innhente elektroniske data der det er mulig, basert på regnskapsrapporter fra aktørens (regnskaps)systemer. Det bør utvikles et standardformat med relevant informasjon, da dette vil lette lesingen av data og gjøre det lettere å harmonisere og systematisere data for analyser. Denne metoden muliggjør også kontinuerlig sammenstilling av ulike datakilder.

2.6.1 Metodikk havbruk

Arbeidet skal dels være av deskriptiv karakter, og dels i form av analyse av hvordan verdikjeden fungerer og hvor og hvordan grunnlaget for verdiskaping framkommer. Analysen er viktig fordi den kan gi forståelse av hvordan dynamikken fungerer og hvordan denne kan bidra til å utvikle tiltak som kan øke den regionale og lokale verdiskapingen.

Deskriptiv kartlegging av verdikjeden for lakseoppdrett

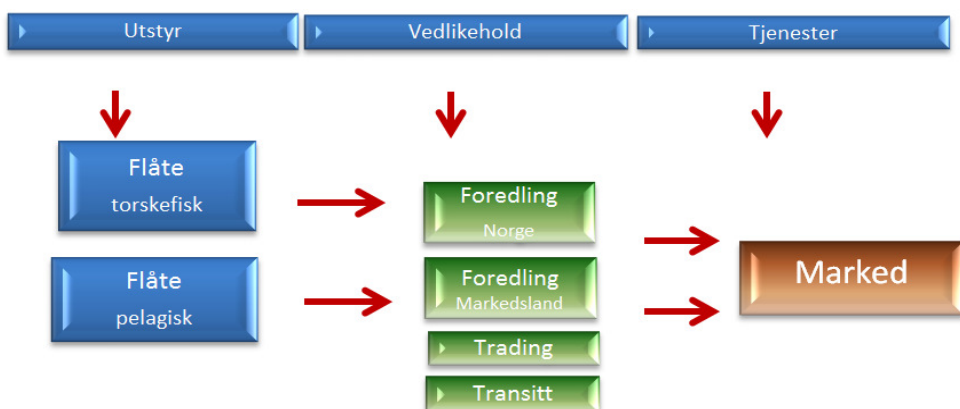
Kartleggingen skal gi en oversikt over hvilke typer aktiviteter (selskap) som finnes i Nordland, lokalisering av aktivitetene, samt oversikt over sysselsetting, innkjøp og omsetning på kommunenivå.

Oppdrettsnæringen i Nordland består av både store og mindre selskaper. Eierskap er til dels lokalt og til dels nasjonalt/internasjonalt. Kartleggingen skal kunne si noe om sysselsetting og innkjøpspraksis for store versus små selskaper.

2.6.2 Metodikk tradisjonell fiskerinæring

Arbeidet skal dels være av deskriptiv karakter, og dels i form av analyse av hvordan verdikjeden fungerer og hvor og hvordan grunnlaget for verdiskaping framkommer. Tradisjonell fiskerinæring er langt mer uensartet enn oppdrettsnæringen og lønnsomheten er både mer uforutsigbar og lavere enn for oppdrettsnæringen. Denne næringen er særdeles viktig for mange kommuner og lokalsamfunn, og det vil være et poeng å plassere næringen i forhold til sine omgivelser, med hensyn til sysselsetting, kunder og underleverandører.

Deskriptiv kartlegging av verdikjeden for tradisjonell fiskerinæring

Kartleggingen skal gi en oversikt over hvilke typer aktiviteter (selskap) som finnes i Nordland, lokalisering av aktivitetene, samt oversikt over sysselsetting, innkjøp og omsetning på kommunenivå. Kartleggingen skal også kunne si noe om sysselsetting og innkjøpspraksis for store versus små selskaper. Bransjen må segmenteres i forhold til kyst/hav og pelagisk i forhold til torskfisk.

2.6.3 Datainnsamling/bearbeiding

Datainnsamling skal skje gjennom innhenting av primærdata fra bedriftene, supplert med sekundærdata etter behov. Data som hentes inn bør kunne benyttes i senere analyser ved behov. Data må kunne anonymiseres. Data skal framstilles i rapporter som gir grunnlag for å gjennomføre repeterende analyser.

Data skal framstilles i generell rapport basert på kjøringer med ulike parametere. Hvilke parametere som skal benyttes avklares mellom oppdragsgiver og oppdragstager. Hvert ledd i verdikjeden skal karakteriseres og kartlegges med hensyn på økonomisk størrelser, mengde og sysselsetting.

2.6.4 Omfang og organisering av arbeidet

Ringvirkningsanalysen skal gjennomføres for hele sjømatsektoren, det vil si havbruk (hele verdikjeden), utvalg av fiskeri og fiskeforedling.

Prosjektet gjennomføres med arbeidspakker for sektorområder, så som oppdrett, torskfisk, pelagisk og skalldyr/bløtdyr. Det skal anvendes samme metodikk for de to analysene. Oppdragstager bestemmer selv hvilken rekkefølge arbeidspakkene kommer.

Analysen skal inneholde en drøfting av ulike faktorerens betydning for verdiskaping og ringvirkninger, med spesielt fokus på å forstå den dynamikk som preger utviklingen både i kjernevirksomheten og i avledet virksomhet. Med endringer og reduksjon i ringvirkningene fra kjernevirksomheten relatert til hvitfiskindustri, blir mer permanent sysselsetting som for eksempel økt bearbeiding eller utstyrsleveranser viktigere som dynamoer for lokal verdiskaping. Analysen struktureres i henhold til kravspesifikasjonen.

Resultatet av arbeidet skal gis i form av rapport (er) samt tilgang til rådata (filer) i brukervennlig format som muliggjør analyser i fylkeskommunens regi.

2.6.5 Annet

- Det forutsettes at datainnsamling og bearbeiding gjøres i samsvar med datatilsynets krav til anonymisering og beskyttelse av bedriftssensitiv informasjon.
- Resultatene fra ringvirkningsanalysen tilhører Nordland fylkeskommune. Publisering og senere bruk av data skal avstemmes med oppdragsgiver.